

Balanse mellom tillit og kontroll i forskning

Legeforeningens president konstaterer at granskningskommisjonen i Sudbø-saken mener forskningsjukset var et enmannsverk, og at andre personer ikke var involvert. Rapporten reiser imidlertid kritikk mot institusjoner.

– Det var viktig å få klarlagt omfanget i denne saken. Granskningskommisjonen under ledelse av professor Ekbom, har foretatt en grundig gjennomgang av Jon Sudbøs forskningsaktiviteter. Sudbøs forskningsjuks må betraktes som et unntakstilfelle. Jeg har fortsatt tillit til norsk og internasjonal forskning, sier Torunn Janbu, president i Legeforeningen.

Janbu understreker at hun ikke tror det er bedre regelverk som må til for å forebygge liknende situasjoner i fremtiden. – Regelverket er hovedsakelig på plass, det er etterlevelsen av det vi må se på, sier hun. Vi må fortsatt tørre å stole på forskeren og forskningsmiljøene – og klare balansekunsten mellom å gi den enkelte forsker nødvendig ansvar og frihet og behovet for åpenhet, innsyn og kvalitet, sier hun.

– Det er behov for bedre bruk av de kontrollsystemene vi har rundt forskeren og i forskningsmiljøene slik at vi kan fange opp feil, enten det er bevisste eller ubevisste handlinger. Uansett vil dog forskningens renommé fortsatt stå og falle på den enkelte forskers redelighet og forskningsetikk. Jeg vil oppfordre forskningsmiljøene til å ha levende diskusjoner om etikk og forskning, og ta vare på hverandre i med- og motgangstider, forsetter hun.

– Forskning i dag angår flere interesser

enn kun verdien av kunnskap i seg selv. Økonomiske interesser presser på for å levere fremragende resultater. De som jobber med fremragende forskning får mest ressurser. Kan det oppleves som et press mht. å tøye resultatene?

– Det som nå er avgjørende er at vi klarer å bygge opp tilliten til norsk forskning nasjonalt og internasjonalt. Granskningsrapporten kommer med alvorlig kritikk mot flere anerkjente norske institusjoner. De tiltak som er iverksatt og som planlegges av institusjoner som Rikshospitalet-Radiumhospitalet HF og Kreftregisteret, må være åpne for innsyn slik at de internasjonale miljøer ser at det iverksettes tiltak som kan sikre kvalitet og etterrettelighet. Jeg tror at som en konsekvens av denne saken, har alle som forsker, leverer forskningsdata, forfattere av publikasjoner og redaktører fått en påminning om alvoret og eventuelle medfølgende konsekvenser for pasientene av uredelig forskning. Vi må nå bidra til å sikre at norske forskere fortsatt får anledning til å delta i internasjonale forskningsgrupper slik at den medisinske forskning ikke rammes ytterligere av denne saken, sier hun.

– Legeforeningen er blitt spurt om hvilken bistand Jon Sudbø har mottatt fra foreningen. Til det er å opplyse om at han

i sakens initiale fase fikk bistand for å ivareta sin rettsikkerhet. Dette er en tjeneste foreningen yter alle medlemmer som kommer ut i en vanskelig situasjon, og er ikke uttrykk for at foreningen støtter den aktuelle saken. Vi har gjennom årene erfart at mange leger har behov for en juridisk veiledning umiddelbart, og dette er en del av de ytelser leger kan få fra foreningen. Noen ganger yter sekretariatets jurister denne bistanden, andre ganger kjøpes den hos eksterne advokatkontorer. Legeforeningen tilbyr også kontakt med støttelegeordningen for de som har behov for en kollega å snakke med som har taushetsplikt, sier hun.

Helsetilsynet har gitt uttrykk for at det vil granske Jon Sudbø. – Fra Legeforeningens side avventer vi Helsetilsynets vurderinger. Foreningen vil ta stilling til eventuelle reaksjoner overfor ham når disse foreligger, sier Torunn Janbu.

Ellen Juul Andersen

ellen.juul.andersen@legeforeningen.no
Avdeling for informasjon og helsepolitikk